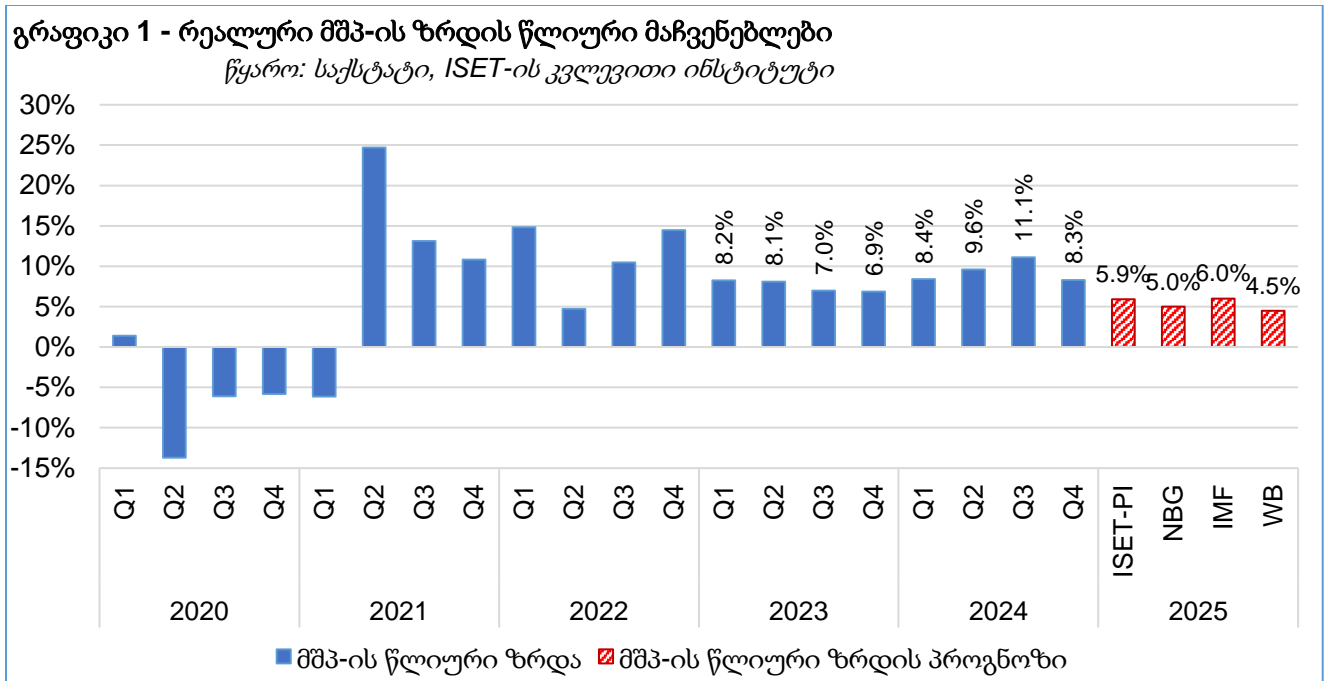

საქართველოს ეკონომიკური მაჩვენებლები 2024 წლის მმ-4 კვარტალში: ძლიერი ზრდა ინფლაციის სტაბილიზაციისა და გარე დინამიკების სვლილების ფონზე

შემაჯამებელი მიმოხილვა

საქსტატის წინასწარი შეფასებებით, 2024 წლის მეოთხე კვარტალში საქართველოს ნომინალურმა მშპ-მა 25,309.6 მილიონი ლარი, რეალური მშპ-ის წლიურმა ზრდამ 8.3%, ხოლო მშპ-ის დეფლატორის ცვლილებამ 4.0% შეადგინა. ეკონომიკური ექსპანსია ძირითადად განპირობებული იყო რამდენიმე მნიშვნელოვანი სექტორის ძლიერი ზრდით. ყველაზე მნიშვნელოვანი ზრდა დაფიქსირდა განათლებაში (+36.2%), ინფორმაციასა და კომუნიკაციაში (+29.7%), ჯანდაცვასა და სოციალურ სფეროში (23.6%), სამთომოპოვებით მრეწველობაში (22.5%). ამ სექტორებმა მნიშვნელოვანი როლი ითამაშეს საერთო ეკონომიკური აქტივობის გაძლიერებაში. მეორე მხრივ, ყველაზე მკვეთრი შემცირება დაფიქსირდა შემდეგ სფეროებში: შინამეურნეობები, როგორც დამსაქმებლები (-4.5%), უძრავი ქონების ოპერაციები (-2.3%) და საბითუმო და საცალო ვაჭრობა (-0.2%), რამაც ოდნავ შეამცირა უფრო ფართო ზრდა. 2025 წლისთვის ეროვნული ბანკის პროგნოზით რეალური მშპ-ის ზრდა 5.0%-ს შეადგენს, რაც ოდნავ აღემატება მსოფლიო ბანკის პროგნოზს (4.5% წლიური ზრდა), მაგრამ ჩამორჩება საერთაშორისო სავალუტო ფონდის პროგნოზს (6% წლიური ზრდა) (იხ. გრაფიკი 1).

2024 წლის მეოთხე კვარტალში ქართული ლარი გაუფასურდა წინა წელთან შედარებით. ამავე პერიოდში ნომინალური ეფექტური გაცვლითი კურსი უმნიშვნელოდ გაუფასურდა. აღსანიშნავია, რომ ლარი თურქულ ლირასთან მიმართებაში 16%-ით გამყარდა. რეალური ეფექტური გაცვლითი კურსი კვარტალურ ჭრილში 0.4%-ით, ხოლო წლიურ ჭრილში 6.3%-ით გაუფასურდა. აღსანიშნავია ისიც, რომ ლარის რეალური გაცვლითი კურსი გამყარდა ყველა ძირითად სავაჭრო პარტნიორთან, გარდა ევროკავშირისა.

საქართველოს მკაცრმა მონეტარულმა პოლიტიკამ ეფექტურად შეაკავა ინფლაციური მოლოდინები, რამაც შიდა ინფლაცია სამიზნე დონეზე დაბლა დაიყვანა. მომსახურების ფასების

შემცირება მნიშვნელოვანი ფაქტორი იყო ამ შემცირებაში, უცხოელი ვიზიტორების მომატების გამო ბინის ქირის ადრე გაზრდილი ფასების ეფექტის შემცირებასთან ერთად. ამ ფაქტორებმა ერთობლივად ხელი შეუწყო უფრო სტაბილური ინფლაციის მაჩვენებელს, რაც შეესაბამება ქვეყნის მონეტარულ მიზნებს ([ეროვნული ბანკი, ივლისი 2024](#)).

2023 წლის მე-3 კვარტალში მზარდ უმუშევრობასთან შედარებით (15.3%), 2024 წლის მე-4 კვარტალში უმუშევრობის დონე 14.2%-მდე შემცირდა ([საქსტატი](#)). სამუშაო ძალაში მონაწილეობის საშუალო წლიური მაჩვენებელი 0.6 პროცენტული პუნქტით გაიზარდა და 54.9% შეადგინა. [საქსტატის წინასწარი შეფასებით](#), 2024 წლის მეოთხე კვარტალში საშუალო თვიურმა ნომინალურმა ხელფასმა 2217.5 ლარს მიაღწია.

დასკვნის სახით, საქართველოს ეკონომიკამ 2024 წლის მეოთხე კვარტალში აჩვენა მყარი ზრდა ნომინალური მშპ-ის და რეალური მშპ-ის ზრდის მნიშვნელოვანი მატებით. ეს დადებითი ტენდენცია აისახება სხვადასხვა სექტორში, განსაკუთრებით ინფორმაციასა და კომუნიკაციაში, განათლებაში და ჯანდაცვასა და სოციალურ საქმიანობაში. საგარეო მოთხოვნის შემცირების მიუხედავად, შიდა მოთხოვნა რჩება ძლიერი, მოხმარება კი კვლავ ზრდის მთავარი მამოძრავებელი ძალაა.

ინფლაცია

წლის დასაწყისიდან საქართველოში ინფლაცია სავარაუდო სამიზნე მაჩვენებელსა და წინა პროგნოზებზე დაბლა შენარჩუნდა ([საქსტატი](#)). ამ ტენდენციამ ინფლაციური მოლოდინების შემცირება გამოიწვია, მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტის გაუმჯობესებასთან ერთად. უახლესი პროგნოზით, 2024 წლის საშუალო ინფლაცია 1.2%-ის ფარგლებში იქნება, რაც უფრო მაღალია, ვიდრე ადრინდელი შეფასებები. მიუხედავად ამისა, მოსალოდნელია ძლიერი ეკონომიკური შედეგების გაგრძელება, ხოლო პროგნოზირებული რეალური მშპ-ის ზრდა 8.5% შეადგენს. შესაბამისად, მიუხედავად იმისა, რომ მონეტარული პოლიტიკის ნორმალიზაციის საწყისი ეტაპები რამდენადმე დაჩქარდა ინფლაციური მოლოდინების შემცირების გამო, მოსალოდნელია, რომ შემდგომი ნორმალიზაცია სიფრთხილით წარიმართება. ამ ფრთხილ მიდგომაზე გავლენას ახდენს გაზრდილი მოთხოვნისა და ადგილობრივ და გლობალურ გეოპოლიტიკურ ლანდშაფტებში არსებული მიმდინარე გაურკვევლობების პოტენციური რისკები, რამაც შეიძლება გამოიწვიოს ინფლაციის დონის გადაჭარბება მიმდინარე პროგნოზის მიმართ ([ეროვნული ბანკი, ოქტომბერი 2024](#)).

ინფლაციის დინამიკისა და ბაზრის მოლოდინების ანალიზისათვის, საერთო ინფლაციის დონის დაკვირვების გარდა, ატლანტის ფედერალური სარეზერვო ბანკის მიერ შემუშავებული არასავაჭრო მყარი ფასების ინდექსი (NTSPI) ღირებულ ინფორმაციას იძლევა. NTSPI, რომელიც ზომავს ინფლაციას სამომხმარებლო ფასებში იმ საქონლისა და მომსახურებისთვის, რომლებსაც არამოქნილი ფასები აქვთ, საშუალოდ 1.97% იყო 2024 წლის მეოთხე კვარტალში, რაც 0.13 პროცენტული პუნქტით მეტია, ვიდრე წინა კვარტალში. NTSPI-ის ამ მცირე ზრდის მიუხედავად, ეს მაჩვენებლები მიუთითებდა გაუმჯობესებულ გრძელვადიან ინფლაციურ მოლოდინებზე და იმაზე, რომ ბაზარი ელოდება ინფლაციას სამიზნე დონეზე დაბლა ([ეროვნული ბანკი](#)).

2024 წლის მეოთხე კვარტალში ლარის რეალური ეფექტური გაცვლითი კურსი გაუფასურდა

ყველა სავაჭრო პარტნიორ ქვეყანასთან მიმართებაში. ეს შეიძლება განპირობებული იყოს არა მხოლოდ მოკლევადიანი ციკლური ფაქტორებით, არამედ მიმდინარე ანგარიშის მნიშვნელოვანი სტრუქტურული ცვლილებებითაც, განსაკუთრებით 2022 წელს რუსეთ-უკრაინის ომის დაწყების შემდეგ. ეს ცვლილებები აშკარაა საქართველოს მომსახურების ექსპორტის ზრდაში, განსაკუთრებით ინფორმაციის, კომპიუტერულ და სატრანსპორტო სექტორებში, რასაც ხელს უწყობს კვალიფიციური მიგრანტების შემოდინება და ქვეყნის გაძლიერებული როლი, როგორც მთავარი სატრანზიტო ჰაბი შუა დერეფანში. ამ სტრატეგიულმა პოზიციამ გამოიწვია ტვირთბრუნვისა და ლოგისტიკური მომსახურების ექსპორტის მნიშვნელოვანი ზრდა საქართველოს გავლით, რაც იმაზე მიუთითებს, რომ ლარის გაცვლითი კურსის ნორმალიზაცია შეიძლება არ საჭიროებდეს მნიშვნელოვან ნომინალურ გაუფასურებას.

2024 წლის მეოთხე კვარტალში კონკრეტული ვალუტების მოძრაობა მოიცავდა ლარის 2.4%-იან გაუფასურებას აშშ დოლართან მიმართებაში და 1.6%-იან გაუფასურებას ევროსთან მიმართებაში. ლარი 15.5%-ით გამყარდა თურქულ ლირასთან და 5.1%-ით რუსულ რუბლთან მიმართებაში. მთლიანობაში, ლარის ნომინალური ეფექტური გაცვლითი კურსი 2.6%-ით გამყარდა. თუმცა, რეალური ეფექტური გაცვლითი კურსი 0.02% კვარტალურ და 6.3% წლიურ გაუფასურებას დაექვემდებარა ([ეროვნული ბანკი](#)).

2024 წლის მეოთხე კვარტალში **დეპოზიტების საპროცენტო განაკვეთები** ეროვნულ ვალუტაში 0.5 პროცენტული პუნქტით შემცირდა წინა წელთან შედარებით და 14.5% შეადგინა, უცხოურ ვალუტაში დეპოზიტების განაკვეთები კი **8.86%-მდე გაიზარდა**. სესხების განაკვეთებიც შემცირდა, იპოთეკური და კორპორატიული სესხები ეროვნულ ვალუტაში შემცირდა, რაზეც გავლენა იქონია მონეტარული პოლიტიკის განაკვეთის შემცირებამ. კორპორატიული სესხების საშუალო საპროცენტო განაკვეთი **0.45 პროცენტული პუნქტით** შემცირდა წინა წელთან შედარებით და **10.88%** შეადგინა.

მიუხედავად იმისა, რომ 2023 წელს უცხოურ ვალუტაში სესხების საპროცენტო განაკვეთები გლობალური ფინანსური გამკაცრების გამო გაიზარდა, განაკვეთებმა შემცირება დაიწყო 2024 წელს. სხვაობა ადგილობრივ და უცხოურ განაკვეთებს შორის შემცირდა. მათში პოლიტიკის შემსუბუქების შემდეგ, სამომხმარებლო, ბიზნეს და იპოთეკური სესხების განაკვეთები შემცირდა. ბიზნეს სესხებზე მოთხოვნა გაიზარდა 2024 წლის მე-4 კვარტალში და დაკრედიტების პირობები ასეთი სესხებისთვის ეროვნულ ვალუტაში შერბილდა. თუმცა პირობები ოდნავ გამკაცრდა უცხოურ ვალუტაში ბიზნეს სესხებისთვის. საბანკო სექტორი მომავალი კვარტლისთვის ელოდება დაკრედიტების პირობების შემდგომ მსუბუქ შერბილებას როგორც ადგილობრივი, ისე უცხოური ვალუტის სესხებისთვის.

საქართველოს მკაცრმა მონეტარულმა პოლიტიკამ გამოიწვია ინფლაციური მოლოდინების შემცირება გასული წლიდან, შიდა ინფლაციის 3%-იანი სამიზნის მახლობლად სტაბილიზაციით. დეკემბრის მდგომარეობით, ინფლაცია 1.9% იყო, ძირითადად გრძელვადიანი ფაქტორებისა და მოლოდინების გამო. სურსათის და უალკოჰოლო სასმელების კონტრიბუცია 1.2 პროცენტული პუნქტია ცვლილებაში, ალკოჰოლური სასმელების და თამბაქოსი – 0.4 პპ, ხოლო ჯანდაცვის სექტორის კონტრიბუცია საერთო ინფლაციაში 0.35 პპ-ს შეადგენს. ეს ნაწილობრივ დაბალანსდა ტრანსპორტისა და კომუნიკაციის სექტორში ფასების შემცირებით, რომლებმაც, შესაბამისად, -0.47 და -0.18 პპ შეიტანეს ინფლაციაში ([საქსტატი, იანვარი 2025](#)).

იმპორტირებული საქონლის ფასები, რომლებიც 2023 წლის დასაწყისიდან ეცემოდა, რითაც მცირდებოდა იმპორტირებული ინფლაცია, დეკემბერში 3.0%-ით გაიზარდა, რაც 1.3 პპ-ით მეტია კვარტალურ მაჩვენებელზე. ეს ზრდა ძირითადად განპირობებულია ელექტროენერჯისა და სამთომპოვებითი საქმიანობის ფასების ზრდით. ამის მიზეზი შეიძლება იყოს მიმდინარე გეოპოლიტიკური დამაბულობა ახლო აღმოსავლეთში, მიწოდების ჯაჭვის შეფერხებები და კლიმატური პირობების გაუარესება, რამაც შეიძლება ზეწოლა მოახდინოს საერთაშორისო საკვების ფასზე.

საგარეო სექტორი: ვაჭრობა, ტურიზმი, ფულადი გზავნილები, პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები

2024 წლის დასაწყისში საქართველოს საგარეო მოთხოვნა შემცირდა, რამაც უცხოური ვალუტის შემოდინების და ადგილობრივი ექსპორტის მნიშვნელოვანი ვარდნა გამოიწვია. თუმცა, უცხოური ვალუტის შემოდინების შემდგომმა ზრდამ ხელი შეუწყო მიმდინარე ანგარიშის ბალანსის გაუმჯობესებას. მეორე კვარტალში ავტომობილებზე და მათ რეექსპორტზე მოთხოვნა შენედა, რამაც საექსპორტო შემოსავლების შემცირება გამოიწვია. მეორე მხრივ, იმპორტის ხარჯები შემცირდა და სტრუქტურულმა ეკონომიკურმა ცვლილებებმა დადებითად იმოქმედა მიმდინარე ანგარიშის ბალანსზე, განსაკუთრებით სატრანსპორტო სექტორში მომსახურების ექსპორტის ზრდის მეშვეობით, რაც საქართველოს, როგორც შუა დერეფნის ქვეყნის, მეტად დატვირთვით იყო განპირობებული. მიუხედავად ინფორმაციული და კომპიუტერული მომსახურების ექსპორტის შემცირებისა, ეს სექტორები კვლავ რჩებოდა საექსპორტო შემოსავლების მნიშვნელოვან კონტრიბუტორებად. გარდა ამისა, საერთაშორისო მოგზაურობიდან მზარდმა შემოსავლებმა ხელი შეუწყო მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტის გაუმჯობესებას. შედეგად, მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტი გაუმჯობესდა და 2023 წელს ისტორიულ მინიმუმამდე – მშპ-ის 4.3%-მდე შემცირდა, ხოლო 2024 წლისთვის მოსალოდნელია დაახლოებით 4.5-5.0%-ის ფარგლებში, რაც მდგრად დონედ ითვლება.

2024 წლის მე-4 კვარტალში ავტომობილებზე გარე მოთხოვნამ საქართველოს საქონლის ექსპორტის საერთო ზრდა განაპირობა. გარდა ამისა, კვლავ გაიზარდა მოთხოვნა ფერო-შენადნობებზე. საპირისპიროდ, ჩინეთში სამშენებლო საქმიანობის შენელებასთან ერთად, საქართველოდან სპილენძის მადნებისა და კონცენტრატების რეექსპორტი მნიშვნელოვნად დაბალი იყო. მთლიანობაში, მეოთხე კვარტალში საქონლის ექსპორტი 19.3%-ით გაიზარდა. საქონლის ექსპორტის ზრდა ძირითადად განპირობებული იყო სამომხმარებლო საქონლის უფრო მაღალი ექსპორტით, მათ შორის ავტომობილების, ალკოჰოლური სასმელების და მინერალური წყლების. გარდა ამისა, შუალედური საქონლის ექსპორტის ზრდაზე დადებითად იმოქმედა ფერო-შენადნობების, ნახევრადფაბრიკატი ოქროსა და ძვირფასი ლითონების გაყიდვების ზრდამ.

2024 წლის მეოთხე კვარტალში საქართველომ საერთაშორისო ვიზიტორების რაოდენობა **4.5%**-ით გაიზარდა წინა წელთან შედარებით, თუმცა ეს მაჩვენებელი კვლავ **25.8%**-ით ნაკლები იყო პანდემიამდე არსებულ რიცხვებზე. ბელარუსიდან და უკრაინიდან ვიზიტორების ზრდა, რომელიც 2022 წელს რუსეთ-უკრაინის კონფლიქტის დაწყებასთან ერთად დაიწყო, მას შემდეგ კლებას განიცდის. შემცირდა ვიზიტორების რაოდენობაც პოლონეთიდან (26.7%) და თურქეთიდან (12.3%). მიგრაციის ეს შენელება დაბალანსდა ისრაელიდან (136.1%) და რუსეთიდან (15.4%) ვიზიტორების რაოდენობის ზრდით. ვიზიტორების უფრო მაღალი

რაოდენობის მიუხედავად, საერთაშორისო მოგზაურობიდან შემოსავალი წლიურად 10%-ით გაიზარდა და **964 მილიონ აშშ დოლარს** მიაღწია ([GNTA, 2024](#)).

2024 წლის მე-4 კვარტალში საქართველომ მიიღო 833 მილიონი აშშ დოლარი სწრაფი ფულადი გზავნილების სახით, რაც წინა წელთან შედარებით 6.5%-იან შემცირებას წარმოადგენს ([ეროვნული ბანკი](#)). ეს კლება მიეწერება საბაზო ეფექტს და რუსეთიდან გზავნილების შემცირებას. გზავნილების თავდაპირველი ზრდა, რომელიც დაკავშირებული იყო ერთჯერად მიგრაციულ შემოდინებასთან, შენედა. მიუხედავად ამისა, სხვა ქვეყნებიდან, განსაკუთრებით აშშ-დან, ისრაელიდან და ევროკავშირიდან გზავნილებმა მნიშვნელოვანი ზრდა განიცადა, რაც განპირობებულია ამ რეგიონებში უფრო ძლიერი ეკონომიკური შედეგებით.

საწყისი შემცირების მიუხედავად, იმპორტირებულ საქონელზე მოთხოვნა გაიზარდა 2024 წლის მეოთხე კვარტალში, იმპორტი ნომინალურ გამოხატულებაში 17.9%-ით გაიზარდა. გარდა ამისა, რექსპორტისთვის განკუთვნილი ავტომობილების შესყიდვების მკვეთრმა შემცირებამ შეზღუდა საქონლის იმპორტის საერთო ზრდა. 2024 წელს, იმპორტის შემცირების მიუხედავად, საქართველოს სავაჭრო დეფიციტი გაფართოვდა, რადგან საქონლის ექსპორტი კიდევ უფრო მკვეთრად შემცირდა. თუმცა ქვეყანამ განიცადა მომსახურების ექსპორტის მნიშვნელოვანი ზრდა, რაც განპირობებული იყო საერთაშორისო ვაჭრობის ძლიერი შემოსავლებით და მომსახურების სექტორში სტრუქტურული ცვლილებებით, განსაკუთრებით ტრანსპორტისა და IT მომსახურებაში. მიუხედავად იმისა, რომ ხელფასების ზრდა ზომიერი იყო, დასაქმებულთა ანაზღაურება კვლავ მაღალი რჩებოდა, რამაც ხელი შეუწყო მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტის მნიშვნელოვან შემცირებას, რომელმაც მშპ-ის 5.0%-ს მიაღწია, რაც წლიურ ჭრილში გაუმჯობესებას აჩვენებს.

2024 წლის მეოთხე კვარტალში გრძელვადიანი სასესხო ვალდებულებები იყო საქართველოს მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტის დაფინანსების ძირითადი საშუალება. შემომავალმა პირდაპირმა უცხოურმა ინვესტიციებმა (FDI) ნაკლებად შეუწყო ხელი დეფიციტის დაფინანსებას. FDI-ის შემოდინება 10%-ით გაიზარდა წინა წელთან შედარებით და 0.57 მილიარდი აშშ დოლარი შეადგინა, რაც ქვეყნის მშპ-ის დაახლოებით 2.6%-ს წარმოადგენდა. ეს ზრდა ძირითადად განპირობებული იყო სავალო ინსტრუმენტებისა და კაპიტალის ზრდით. მიმდინარე ანგარიშის ბალანსი გაუმჯობესდა 2023 წელს, რაც ძირითადად დანაზოგების მნიშვნელოვანი ზრდით იყო განპირობებული, მიუხედავად იმისა, რომ ინვესტიციების ზრდა მხოლოდ ზომიერი იყო ([საქსტატი](#)).

საბარო ფინანსები

ფინანსთა სამინისტროს მონაცემებით, 2024 წლის მეოთხე კვარტალში მიმდინარე სამთავრობო ხარჯებმა 6,304.6 მილიონი ლარი შეადგინა, რაც წინა წლის იმავე პერიოდთან შედარებით 22.3%-იან წლიურ ზრდას აჩვენებს. ეს ზრდა ძირითადად განპირობებული იყო სოციალურ შეღავათებას (+18% წ/წ) და ხელფასებზე (19.4%) უფრო მაღალი ხარჯებით. აღსანიშნავი იყო სუბსიდიების ზრდაც (+32.2% წ/წ), თუმცა გრანტები წინა წელთან შედარებით 29%-ით შემცირდა.

ამავე დროს, ზოგად ბიუჯეტში შემოსავლების ჯამმა 6,610.5 მილიონი ლარი შეადგინა, რაც 12.7%-იან წლიურ ზრდას წარმოადგენს. ეს უკანასკნელი განპირობებული იყო დამატებული

ღირებულების გადასახადის გაზრდილი მოცულობით (26.3% წ/წ), საქონლისა და მომსახურების გადასახადებით (6.3%). თუმცა საერთაშორისო ვაჭრობიდან შემოსავლები წინა წელთან შედარებით 9%-ით შემცირდა. მთლიანობაში, 2024 წლის მე-4 კვარტალში საბიუჯეტო დეფიციტმა -1,675.9 მილიონი ლარი შეადგინა (-6.6% მშპ-დან) ([საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო, 2024](#)).

ცენტრალური მთავრობის ვალი (რომელიც მოიცავს როგორც შიდა, ისე საგარეო ვალს) წინა წელთან შედარებით 5.5%-ით გაიზარდა და 2024 წლის მე-4 კვარტალში 33,134.9 მილიონი ლარი შეადგინა. გარდა ამისა, საგარეო ვალის წილი მთლიან ვალში 69.8%-ს შეადგენდა, რაც მცირედით ინარჩუნებს ქვეყნის მოწყვლადობას სავალუტო კურსის რისკის მიმართ.